

COSMIN BUDEANCĂ, REPRESIUNEA POLITICĂ ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ. „GARDA ALBĂ” - ORGANIZAȚIE SUBVERSIVĂ INVENTATĂ DE SECURITATEA HUNEDOREANĂ, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2010, 388 p.

DANIEL I. IANCU

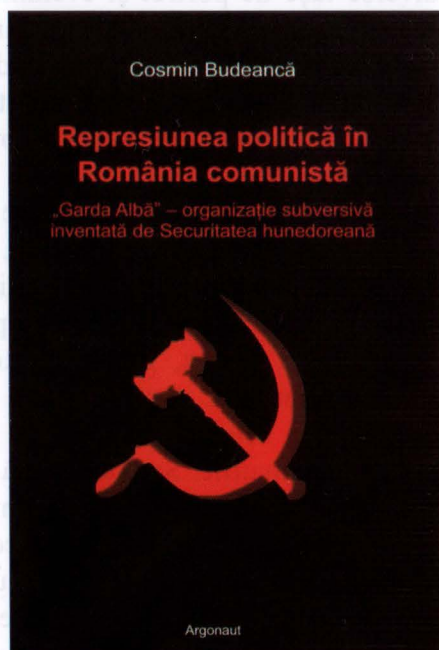
Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva
Secția de Etnografie și Artă Populară Orăștie
danieliancu@yahoo.com

La mai bine de două decenii de la momentul decembrie 1989, ororile comuniste continuă să iasă la iveală, dar nu de la sine, ci prin strădania unor cercetători care se încapățânează să dezgroape uneori chiar și morții, la propriu, pentru a face puțină dreptate. Unul dintre aceștia e Cosmin Budeancă, fost cercetător la Institutul de Istorie Orală din Cluj-Napoca, în prezent la Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc din București, iar volumul de față reprezintă varianta extinsă și considerabil îmbunătățită a disertației de masterat, parțial publicată în 1999 sub titlul *O înscenare judiciară regizată de Securitatea hunedoreană. Grupul „Garda Albă”* (în *AIO - Anuarul Institutului de Istorie Orală*, nr. 1, 1998, p. 259-288).

Din nefericire, doar cu dezvăluiri de acest gen rămânem, pentru că în afară de cercetători nimeni din România actuală nu-și dă silința să remedieze consecințele valului de nedreptăți inițiate după 1947, perpetuate până în 1989 și tolerate (ca să nu spunem mai mult), până astăzi. Și totuși, pentru a le mai alina bătrânețea unora dintre cei oropsiți pe vremuri, e cam tot ce se poate face, în condițiile în care politicienii și justiția din România acceptă cu dificultate reabilitarea oficială a pedepsiților fără vină, a celor condamnați doar pentru faptul că s-au născut și au trăit în vremuri infernale.

Revenind la volumul lui Cosmin Budeancă, el ar trebui să poarte pe copertă o bulină de genul celor pentru filmele horror de la televizor. Căci cei slabi de inimă, ori cei care au trăit mai mult sau mai puțin direct asemenea orori, ar trebui să se abțină și, cel puțin, de la a-i răsfoi paginile. Ceea ce autorul transcrie din povestirile celor implicați în caricatura procesului grupului intitulat „Garda Albă” (aici mă refer la diabolicul plan de a inventa o organizație subversivă, care să bage oamenii incomozi în pușcărie, și nu la urmările dramatice ale actului „justițiar” în sine), te face să te cutremuri. Poate că un exemplar din acest volum ar trebui să existe pe masa fiecărui om ce deține o funcție politică și, mai ales, judecătorească, pentru a putea evita pe viitor decizii de acest gen.

Revenind din nou, cartea debutează cu o *Listă a abrevierilor* (p. 7), ce introduce cititorul în lumea din spatele cărții, tributară într-o covârșitoare măsură arhivelor,

surselor brute. Urmează un *Cuvânt înainte* (p. 9-13), în care autorul își face cunoscută o parte din căutări, din munca pornită ca o necesitate (de formare științifică), dar finalizată în cele din urmă ca un act de implicare emoțional-intelectuală. Totodată sunt descrise și elementele tehnice ale cercetării și ale rezultatelor scriptice ale acesteia, fără a uita de recunoștința îndreptată asupra celor „care ne-au acordat interviuri și au făcut eforturi deosebite pentru a rememora unele momente tragice din propriul trecut. Toți aceștia au înțeles că au făcut parte dintr-un experiment diabolic, care a vizat milioane de oameni, pentru că ideologia comunistă a făcut, și din păcate continuă să facă, milioane de victime” (p. 12).

Înainte de a intra propriu-zis în fondul cutremurător al cărții, un capitol substanțial este dedicat tematicii în sine, paginile 14-79 (capitolul intitulat *Garda Albă - „Organizație” subversivă inventată de Securitate*), detaliind contextul, accentuând diverse tușe de portret și evenimențialitatea arestărilor, punctând aspecte macabre din cadrul anchetelor, machiavelismul proceselor, duritatea detențiilor ori situația celor rămași acasă (dar suferind la fel de mult, chiar dacă nu fizic, ca și cei condamnați). Nu este omis nici contextul înregistrat după 1989, nedesprins în totalitate de trecut și tributar acestuia, dar soldat, totuși, cu achitarea celor condamnați în noiembrie-decembrie 1958.

Cea mai consistentă parte a volumului este reprezentată de capitolul *Interviuri* (p. 81-303), ce conține amintirile, deloc plăcute ale unora dintre cei implicați în urzelile Securității. Este vorba de Dumitru și Aurica Iacob, Victor Isac, Lazăr și Cristina Lobonț, Cornel Lupu, Elena Lupu, Ioan Lupu, Petru Lupu, Elena Moldovan, Dorin Nistor, Ioan Petica, Eleonora Roman, Mircea Tarcea ori Gheorghe Voina. Fiecare interviu, transcris după varianta audio sau video, debutează cu câte o succintă fișă biografică a celui intervievat, ce mai conține și data, respectiv locația, la care au fost culese informațiile. Se conturează astfel, o imagine asupra oamenilor și a evenimentelor din anii '50, din perspective multiple, dar având numeroase elemente comune, în principal tragice. Spațiul unei recenzii este însă insuficient pentru creionarea diferitelor aspecte reliefate din discuțiile cu cei implicați (aici ne referim strict la cei acuzați, deoarece acuzatorii și uneltele acestora au suferit între timp o ciudată amnezie, refuzând constant și vizibil iritați orice invitație la dialog). Ciudățeniile anchetelor din vremea respectivă arată clar că lucrurile fuseseră demarate doar cu scopul de a condamna pe cineva, fără a avea nimic concret ca bază a cercetării penale. Unii au fost arestați doar pentru că fuseseră vecini cu cineva, vreo persoană suspectă în ochii comuniștilor pentru vorbele sale, pentru atitudinea sa ori, pur și simplu, pentru starea materială și condiția socială. Alții au suferit doar pentru că aveau același nume cu persoane deja cercetate. Era nevoie de condamnați pentru a putea fi dați ca exemple negative, iar faptul că nu aveau nici o vină conta prea puțin în ochii autorităților. Indiferent de modul în care au ajuns în situația de a fi cercetați, poveștile tuturor sunt complexe și triste, iar urmările halucinante.

Structura lucrării se continuă apoi cu un grupaj de șase *Mărturii scrise* (p. 305-324), ce cuprind declarațiile unor condamnați sau a diferiților membri ai familiilor acestor „bandiți politici”: Igor Bunescu, Dora Isac, Viorica Manolache, Alexandrina Felicia Milaciu, Lucia Prejban și Ioan Alexe Sesovici. Acestea întregesc viziunea creionată de interviuri și, împreună cu partea intitulată *Biografiile condamnaților* (p. 325-348), oferă detalii semnificative despre înscenarea pusă la cale de Securitate, precum și despre oamenii implicați. Toate acestea sunt completate cu două *Anexe*, prima cuprinzând documente (p. 349-354), iar cea de-a doua fotografii (p. 355-372), din

arhivele personale ale celor condamnați sau a familiilor lor. Finalul cărții beneficiază și de două instrumente utile în special cercetătorilor, dar nu numai, fiind vorba despre un *Indice de nume* (p. 373-381), și de un *Indice de locuri* (p. 382-387).

În încheiere, mai trebuie spus, după cum arată și Cosmin Budeancă, că sentințele celor trei procese din 1958 (ce au variat de la cinci ani de închisoare corecțională până la condamnări la moarte) au fost anulate prin recursurile din 1994 și 1997, când instanțele au stabilit că organizația numită „Garda Albă” nu a existat, fiind doar rezultatul unei înscenări judiciare. Prin respectivele procese „Securitatea a dovedit odată în plus că a reprezentat o unealtă fidelă în mâna regimului comunist. Astfel, ea nu a avut nici o ezitare să se folosească de un om bolnav pentru a-și atinge scopurile, care s-au înscris în planul mai amplu ce presupunea eliminarea tuturor celor care se opuneau «mersului înainte» al României spre comunism” (p. 79).